

ฉากมหานครกัณฑ์นครกัณฑ์ วัดขุนตรา

ชิ้นงาน	ฉากมหานครกัณฑ์นครกัณฑ์ วัดขุนตรา
ขนาด	กว้าง (รวมกรอบ) ๖๔ เซนติเมตร
สูง	(รวมกรอบ) ๘๓ เซนติเมตร
หนา	(รวมกรอบ) ๓.๒ เซนติเมตร
วัสดุ	ไม้
อายุสมัย	พ.ศ. ๒๔๖๒
ที่มา	ฉากมหานคร กัณฑ์นครกัณฑ์ วัดขุนตรา พระอาจารย์เซ่ง เป็นผู้จัดการ พ่อเอี่ยม แม่ปุย บริจาค ทรัพย์สร้าง และจ้างพระเลิศ (อาจารย์เลิศ พ่วงพระเดช) เขียนขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ เขียนภาพ ขบวนเสด็จของพระเจ้ากรุงสยาม พระนางสุลตี่ พระเวสสันดร พระนางมัทรี พระกัณฑ์ พระชาติ เสด็จกลับเข้ากรุงศรีพี้ ด้วยขบวนช้างพระที่นั่ง และขบวนทหารราบ ความน่าสนใจของภาพนี้อยู่ที่ พระเลิศได้เขียนภาพเครื่องบินใส่ไว้ในฉากด้วย ถือเป็นเครื่องบินที่มาเข้าร่วมขบวนรับเสด็จ พระเวสสันดรกลับเข้าพระนคร ด้านล่างของภาพมีกรอบข้อความเขียนระบุไว้ว่า “๑ กัณฑ์นครกัณฑ์ ๔๘ พระคาถา ท่านอาจารย์เซ่งเป็นผู้จัดการ พระเลิศผู้เขียน พ่อเอี่ยม แม่ปุย สร้างไว้สำหรับวัดขุนตรา สำเร็จเมื่อพระพุทธศักราชล่วงได้ ๒๔๖๒ พรรษา ๓๐๓”

ฉากมหานครกัณฑ์นครกัณฑ์ วัดขุนตรา เป็นผลงานของอาจารย์เลิศ พ่วงพระเดช ที่มีชื่อเสียงอีกภาพ
หนึ่ง ถือเป็นภาพที่มีความแปลกแหวกขนบ เหตุเพราะแต่เดิมเมื่อเขียนภาพมหานครกัณฑ์ นายช่างจะนิยม
เขียนเป็นภาพทศกัณฑ์ระดับช้างทรงพร้อมด้วยขบวนทหารม้า ทหารราบ เสด็จกลับเข้าวัง

แต่ในฉากมหานครกัณฑ์นครกัณฑ์ วัดขุนตรานี้ อาจารย์เลิศ พ่วงพระเดช ตั้งใจเขียนภาพเครื่องบิน
ลำใหญ่พร้อมนักบินบนท้องฟ้า เข้าร่วมขบวนเสด็จแสดงแสนยานุภาพของพระเจ้ากรุงสยาม แห่งเมืองศรีพี้ เป็นไป
ได้ว่าอาจารย์เลิศ พ่วงพระเดช อาจจะมีโอกาสได้เห็นเครื่องบินซึ่งเป็นของแปลกใหม่ของสยามในสมัยนั้น และเกิด
ความประทับใจจึงได้นำมาเขียนไว้ในฉากมหานครกัณฑ์ วัดขุนตรา

คุณนิธิพัทธ์พร เฟ็งแก้ว ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องบินในยุคแรกของสยามไว้ใน Facebook นิพัทธ์พร
เฟ็งแก้ว ว่า

“ตามประวัติการบินในประเทศไทยแล้ว เครื่องบินเครื่องแรกที่เข้ามาแสดงการบินครั้งแรกใน
ประเทศไทยใน พ.ศ. ๒๔๕๕ ต้นสมัยรัชกาลที่ ๖ นักบินชาวเบลเยียมชื่อ ฟัน เดน บอร์น (Van den Born) ได้นำ
เครื่องบินออร์วิลล์ ไรท์ (Orville Wright) มาบินแสดงเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่สนามม้าราชกรีฑาสโมสร ปทุมวัน

ในปีพ.ศ.๒๔๕๖ ประเทศไทยได้สั่งซื้อเครื่องบินเบรเกต์ (breguet) ปีกสองชั้น และเครื่องบินนีเออพอร์ต
(nieuport) ปีกชั้นเดียว รวมทั้งหมด ๘ เครื่อง และในวันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ นักบินไทยได้ทดลองบิน

เครื่องบินของไทยเป็นครั้งแรก ให้ประชาชนชาวไทยได้ดูการฝึกบินโฉบวัดเฉวียนอวดศักดาแสนยานุภาพ เสียงดัง
กระหึ่ม เป็นที่ตื่นตาตื่นใจกันมาก

ช่วงทดลองบินเครื่องบินเบรเกต์ปีก ๒ ชั้น ในสมัยรัชกาลที่ ๖ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๕๖ เป็นต้นมา น่า
จะเป็นปรากฏการณ์ชวนระทึกของชาวบ้านไทยเป็นอันมาก และครูช่างจิตรกรไทยคงได้ชมภาพทดลองบินในเขต
ภาคกลางของไทยนี้ด้วย เครื่องบินเบรเกต์จึงไปปรากฏอยู่ในจิตรกรรม”